

دانشگاه الزهراء(س)
دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی
گروه اقتصاد

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
در رشته علوم اقتصادی

عنوان

تأثیر حذف یارانه‌های انرژی بر رفاه خانوارها در ایران

اساتید راهنما
دکتر حسین راغفر
دکتر منیژه نخعی

استاد مشاور
خانم لادن نونزاد

دانشجو
ملکه پشم فروش

مهر ۹۱

توان اندک بود و زمان کوتاه

توشه ناچیز است و تقدیمش دشوار

باری

به پاس قدرانی
تقدیم به مادر مهربانم
یگانه حامی بی مثالم

تشکر و قدردانی:

سپاس و ستایش فراوان به درگاه خداوند یکتا و درود به پیشگاه فرستادگانش که در طول حیات پربارشان اندیشه ای جزء رسالت و تکمیل و تطهیر نفوس و روان انسانها و رساندن قافله بشری به سر حد کمال انسانی نداشته اند. بسیار شایسته است اکنون که به یاری خداوند متعال مراحل تدوین و نگارش این تحقیق به پایان رسیده است تشکر و قدردانی خالصانه خود را از زحمات و تلاشهای کلیه عزیزانی که بنده را در انجام این تحقیق یاری کردند ابراز دارم . از استاد فرزانه و بزرگوارم جناب آقای دکتر حسین راغفر که افتخار شاگردی ایشان را داشتم و همواره در طول مدت تحصیل و در طی انجام این پایان نامه بنده را از راهنمایی های ارزشمند خود بهره مند ساخته اند، تشکر می کنم .

از دوستان عزیزم که همواره باعث دلگرمی بنده بودند و در انجام این اثر بنده را یاری نمودند، سپاسگزارم.

چکیده:

ایران از جمله کشورهایی است که از غنی‌ترین منابع انرژی و سایر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی، برخوردار است. تردیدی نیست که به کارگیری درست این منابع می‌تواند کشور را هرچه سریع‌تر در جهت بهبود وضعیت اقتصادی رهنمون شود. با وجود منابع انرژی و منابع دیگر به سبب سیاست‌گذاری‌های نامناسب اقتصادی، موجب شده است که از بخش قابل توجهی از این منابع به طور مفید استفاده نشود. در نتیجه، سیاست هدفمند کردن یارانه‌ها با هدف کاهش و جلوگیری از هدر رفتن منابع مالی در سال ۱۳۸۹ به مرحله اجرا درآمد.

هدف اصلی طرح هدفمندکردن یارانه‌ها، ارایه کالا و خدمات اساسی با قیمت پایین‌تر از قیمت بازار به افراد و گروه‌های نیازمند است. زیرا پرداخت یارانه به یک شخص ثروتمند نه تنها فقر را کاهش نمی‌دهد، بلکه منابع مورد نیاز کاهش فقر را نیز به هدر خواهد داد. از سوی دیگر اگر تمام منافع در اختیار فقرا قرار گیرد، ضمن افزایش میزان منافع هر فرد، هزینه‌های برنامه نیز کاهش پیدا می‌کند. نکته حایز اهمیت این است که هدفمندی بهتر، به معنای پوشش بیشتر افراد تحت برنامه‌های حمایتی است و اگر بیشتر فقرا تحت پوشش قرار نگیرند، تأثیر برنامه‌های حمایتی بر فقرزدایی کاهش خواهد یافت. بدین ترتیب هدفمندی هم اثربخشی هزینه برنامه را بهبود می‌بخشد و هم تأثیر مثبتی بر رفاه خانوارهای آسیب‌پذیر دارد. در این مطالعه به بررسی ۵ سناریو مختلف چگونگی پرداخت یارانه می‌پردازیم و شاخص‌های فوستر، گریر و توربک (۱۹۸۴) را برای هر سناریو محاسبه می‌کنیم و به مقایسه سناریوها با هم می‌پردازیم.

نتایج حاصل از این پایان نامه نشان می‌دهد که کارآمدترین سناریو از بین سناریوهای مورد بررسی سناریو پنجم یا همان سناریو شرطی می‌باشد که در این سناریو یارانه به خانوارهای فقیر دارای ۲ فرزند بیشتر و خانوارهای فقیر با سرپرست بالای ۶۵ سال تعلق می‌گیرد.

فهرست مطالب:

فصل اول: مقدمه و طرح مسئله

- ۱- مقدمه..... ۲
- ۱-۱- مساله پژوهش..... ۳
- ۱-۲- پرسش‌های پژوهش..... ۴
- ۱-۳- اهداف پژوهش و ضرورت آن..... ۴
- ۱-۴- اطلاعات مربوط به روش‌شناسی پژوهش..... ۵
- ۱-۴-۱- تعریف جامعه آماری و ویژگی‌های آن..... ۵
- ۱-۴-۲- روش نمونه‌گیری و حجم تقریبی نمونه..... ۶
- ۱-۴-۳- سازماندهی پژوهش..... ۶

فصل دوم: هدفمندی یارانه‌ها؛ بررسی مفهوم و تجربه کشورها

- ۱-۲- مفاهیم و تعاریف..... ۸
- ۱-۲-۱- یارانه..... ۸
- ۱-۲-۲- یارانه انرژی در ایران..... ۱۰
- ۱-۲-۳- هدفمند کردن یارانه‌ها..... ۱۲
- ۲-۲- قانون هدفمندی یارانه‌ها..... ۱۵
- ۲-۲-۱- اهداف قانون‌گذار..... ۱۸
- ۲-۲-۲- اثر فقرزدایی یارانه‌ها..... ۲۰
- ۲-۳- اثرات پرداخت یارانه انرژی..... ۲۳
- ۲-۳-۱- آثار اقتصادی..... ۲۳

- ۲۴-۲-۳-۲-آثار اجتماعی.....۲۴
- ۲۴-۳-۳-۲-آثار زیست محیطی.....۲۴
- ۲۶-۴-۲- تجربیات سایر کشورها در زمینه قیمت انرژی.....۲۶
- ۳۰-۱-۴-۲-آثار افزایش قیمت‌های حامل‌های انرژی بر بخش صنعت.....۳۰
- ۳۱-۲-۴-۲-آثار افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر خانوارها.....۳۱
- ۳۲-۳-۴-۲-بررسی آثار کلان افزایش قیمت حامل‌های انرژی.....۳۲
- ۳۲-۵-۲- اصلاح یارانه‌ها.....۳۲
- ۳۴-۶-۲- تجربه هدفمندسازی یارانه انرژی.....۳۴
- ۳۴-۱-۶-۲-لهستان.....۳۴
- ۳۵-۲-۶-۲-بلغارستان.....۳۵
- ۳۶-۳-۶-۲-اندونزی.....۳۶
- ۳۸-۴-۶-۲-چین.....۳۸
- ۴۰-۵-۶-۲-ترکیه.....۴۰
- ۴۱-۷-۲- تجربه هدفمندسازی یارانه مواد غذایی.....۴۱
- ۴۱-۱-۷-۲-الجزایر.....۴۱
- ۴۲-۲-۷-۲-مصر.....۴۲
- ۴۳-۳-۷-۲-یمن.....۴۳
- ۴۵-۸-۲- تجربه کشورهای شمال آفریقا و خاورمیانه.....۴۵
- ۴۵-۱-۸-۲-مراکش؛ حمایت تعرفه‌ای.....۴۵
- ۴۵-۲-۸-۲-جامائیکا؛ تحویل بن به جای یارانه.....۴۵

۴۵.....۳-۸-۲-سريلانكا؛ سهميه بندي ۳۵ ساله.....

۴۶.....۴-۸-۲-پاكستان؛ حذف رانت.....

۴۶.....۵-۸-۲-بنگلادش؛ برداشتن قدم‌های اساسی.....

۴۶.....۶-۸-۲-آلبانی؛ ۷۵ درصد برای ۴ دهک پایین.....

۴۷.....۹-۲- مزایا و معایب هدفمندسازی یارانه‌ها.....

۵۰.....۱۰-۲- جمع بندي.....

فصل سوم: پیشینه پژوهش

۵۳.....۱-۳- سابقه تحقیق.....

۵۳.....۱-۱-۳- مطالعات انجام شده در داخل کشور.....

۵۹.....۲-۱-۳- مطالعات انجام شده در خارج.....

۶۴.....۲-۳- جمع بندي.....

فصل چهارم: مدل‌های پرداخت یارانه، برآورد عملکرد یارانه‌های نقدی و ارزیابی گزینه‌های مختلف

۶۷.....۱-۴- تاثیر هدفمندی.....

۶۸.....۱-۱-۴- هدفمندی گروهی یک میزان ثابت.....

۷۰.....۲-۱-۴- هدفمندی نابرابری خنثی.....

۷۳.....۳-۱-۴- اثر تغییرات در خط فقر.....

۷۵.....۴-۱-۴- تغییرات قیمت.....

۷۹.....۵-۱-۴- اصلاحات مالیات و یارانه.....

۸۳.....۲-۴- شاخص فقر فوستر- گیر و توریک (FGT).....

۸۴.....۳-۴- خط فقر.....

۴-۴-سناریوها.....۱۶

۴-۴-۱- سناریو اول.....۱۶

۴-۴-۲- سناریو دوم.....۸۸

۴-۴-۳- سناریو سوم.....۸۹

۴-۴-۴- سناریو چهارم.....۹۱

۴-۴-۵- سناریو پنجم.....۹۲

۴-۵- تجزیه و تحلیل سناریوها.....۹۳

۴-۶- مقایسه میانگین هزینه خانوارها بر حسب دهکها.....۹۷

۴-۷- جمع بندی.....۱۰۱

فصل پنجم: نتیجه گیری

۵-۱- مقدمه.....۱۰۴

۵-۲- نتایج بدست آمده.....۱۰۴

۵-۳- پیشنهاد ارائه شده.....۱۰۶

فصل اول: مقدمه و طرح مسئله

۱- مقدمه:

پرداخت یارانه در کشور ما ده‌ها سال است که به عنوان یک اقدام حمایتی در حال اجرا است. اصلی‌ترین اهداف پرداخت یارانه در کشور را می‌توان حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و جلوگیری از افزایش قیمت‌ها دانست، اگرچه مواردی نظیر حمایت از تولید و صادرات، تأمین امنیت غذایی و موارد دیگر نیز به میزان کمتری مورد توجه بوده‌اند ولی تداوم این وضعیت در دهه‌های اخیر، گذشته از بار مالی فزاینده این یارانه‌ها که به نوبه خود موجب افزایش هزینه دولت و کسری بودجه و تورم گردیده، هزینه‌های هنگفت دیگری را به یک یا چند شکل از اشکال زیر بر اقتصاد کشور تحمیل نموده است.

۱. افزایش مصرف بی‌رویه که تبعات آن را در مورد کالاهای اساسی به صورت ضایعات بالا و

در مورد حامل‌های انرژی به صورت بالا بودن شدت انرژی (انرژی مصرفی به ازای تولید

هر واحد GDP) در مقایسه با کشورهای جهان شاهد هستیم

۲. برخورداری تبعیض‌آمیز اقشار غنی از یارانه حامل‌های انرژی.

۳. ایجاد بازارهای موازی، قاچاق.

۴. کاهش رشد اقتصادی.

۵. آلودگی محیط‌زیست در اثر مصرف بی‌رویه انرژی.

۶. تحریف قیمت‌ها و جلوگیری از سرمایه‌گذاری در تکنولوژی‌های جدید تولید کالا و مصرف

بهینه انرژی.

۷. افزایش شدید واردات حامل‌های انرژی و وابسته و ضربه پذیر شدن اقتصاد کشور از دیگر

تبعات این موضوع بوده‌اند.

لذا با توجه به همین نکات لایحه "هدفمند کردن یارانه‌ها" پس از ماه‌های طولانی انتشار مطالب درباره عنوان و محتوای آن، در اوایل زمستان ۱۳۸۹ به اجرا درآمد و تاکنون یک سال از اجرای آن می‌گذرد. در این لایحه از نظر عدالت اجتماعی همه افراد باید حداقل رفاه را داشته باشند و بتوانند نیازهای اولیه خود را برطرف کنند. بدیهی است که اجرای این طرح که اساسی‌ترین بخش آن مربوط به اصلاح قیمت حامل‌های انرژی و پرداخت نقدی یارانه‌ها می‌گردد. مانند هر طرح دیگری، آثار و پیامدهای مستقیم و غیرمستقیم گوناگونی بر اقتصاد و بخش‌های گوناگون آن خواهد داشت.

به نظر می‌رسد در شیوه پرداخت یارانه‌های نقدی که از زمستان سال ۱۳۸۹ آغاز شد کاستی‌های متعددی وجود دارد. در این نظام، یارانه‌ها به تساوی در میان اقشار پردرآمد، متوسط و گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه توزیع می‌گردد. در این مطالعه به بررسی روش‌های مختلف پرداخت یارانه‌ها و اندازه‌گیری رفاه خانوارها می‌پردازیم.

۱-۱- مسأله پژوهش

انرژی یکی از عوامل مهم رشد و توسعه اقتصادی جوامع مختلف بوده و به دلیل اهمیت نقش آن در هزینه‌های تولیدی و خدماتی و همچنین مسائل زیست محیطی، به بهبود وضعیت مصرف و کارایی هرچه بیشتر آن توجه زیادی می‌شود.

یکی از اهداف اصلی و اولیه پرداخت یارانه‌های انرژی، تأمین حداقل نیازهای افرادی است که توانایی پرداخت هزینه واقعی انرژی را ندارند. به عبارت دیگر، نیل به عدالت اجتماعی یکی از مهمترین دلایل پرداخت یارانه انرژی به شمار می‌آید. بنابراین لازم است نحوه توزیع یارانه انرژی و سهم خانوارهای فقیر و غنی از کل یارانه‌ها بررسی شود.

با توجه به روند مصرف انرژی و بهره‌وری پایین آن در کشور، راهی جز اصلاح سیستم قیمت گذاری حامل‌های انرژی وجود ندارد اما این امر باید با ملاحظاتی انجام شود که بتوان آثار تورمی آن را در کشور به حداقل رساند و در این زمینه به خوبی از تجارب کشورهای جهان استفاده کرد. این مطالعه می‌کوشد تا روشهای مختلف توزیع یارانه‌ها را برای اقتصاد ایران بررسی کند و بهترین روش را از بین آنها تعیین و توصیه کند.

۲-۱ - پرسش‌های پژوهش

با توجه به اهمیت موضوع، هدف این پایان نامه فراهم کردن ابزاری برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر می‌باشد:

۱. کارآمدترین شیوه اجرای طرح نقدی کردن یارانه‌ها چیست؟
۲. اثر اجرای قانون یارانه‌ها بر قدرت خرید و رفاه خانوارها چیست؟
۳. قدرت خرید و رفاه خانوارها پس از حذف یارانه‌های غیرمستقیم و بازتوزیع آن به صورت یارانه مستقیم افزایش خواهد یافت؟

۳-۱ - اهداف پژوهش و ضرورت آن

سیاست هدفمندسازی یارانه‌ها اهداف خاصی را دنبال می‌کند. در فضای اقتصاد ایران معمولاً از اهداف پنج‌گانه زیر در این باره نام برده می‌شود:

۱. افزایش کارایی نظام اقتصادی
۲. کاهش مخارج عمومی و رفع عدم تعادل بودجه‌ای و در تحلیل نهایی کنترل تورم.
۳. کاهش مصرف کالاهای یارانه‌ای و بهینه کردن مصرف این کالاها
۴. کاهش قاچاق و فساد و رانت‌جویی.

۵. کاهش شکاف در مصرف کالاها و خدمات بین گروه‌های درآمدی، و همین‌طور بین جامعه شهری و روستایی.

هدف از این مطالعه، بررسی شیوه‌های مختلف توزیع هدفمند یارانه‌ها می‌باشد که بتوان بهترین روش را که باعث بالا بردن سطح رفاه خانوارها می‌شود را انتخاب کرد. نکته‌ای که راجع به پرداخت‌های نقدی و یارانه‌ها وجود دارد این است که باید هدف اصلی یارانه که همان پوشش افراد فقیر جامعه است فراموش نشود.

۱-۴- اطلاعات مربوط به روش شناسی پژوهش

۱-۴-۱- تعریف جامعه آماری و ویژگی‌های آن:

در چارچوب بررسی مفهوم درآمد، ذکر این نکته نیز لازم است که در بسیاری از بررسی‌های توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه از هزینه مصرفی به جای درآمد استفاده می‌شود. در این تحقیق نیز از (هزینه ناخالص مصرفی خانوار) دریافت شده از مرکز آمار ایران به شکل خام، استفاده می‌شود. بکارگیری هزینه مصرفی به جای درآمد، به دلایل زیر است:

۱. اجتناب ناپذیر بودن، در بسیاری از کشورها اطلاعات آماری درآمد گردآوری نمی‌شود و تنها اطلاعات مربوط به هزینه‌های مصرفی در دسترس است.

۲. قابلیت اعتماد بیشتر، چون آمارهای مربوط به درآمد معمولاً از صحت کافی برخوردار نیستند؛ یعنی دارندگان درآمد بالا برای فرار از پرداخت مالیات درآمدهای خود را کمتر اظهار و کم درآمدها نیز برای دریافت انتقالات و کمک‌های رفاهی بیشتر درآمد خویش را پایین‌تر از درآمد واقعی بیان می‌دارند.

۳. درآمدهای کالایی، از آنجایی که معمولاً در بخش کشاورزی بسیاری از کشورهای در حال توسعه، خود مصرفی رایج است. ارزیابی این درآمدها براساس قیمت تمام شده کالاهای

خود مصرفی در مقایسه با درآمدهای پولی حاصل از فروش آنها موجب می‌شود تا رفاه حاصل از درآمدهای کالایی در الگوی توزیع درآمد، به طور نسبی کم برآورد شود، در حالی که در الگوی مصرف چنین وضعیتی وجود ندارد.

۱-۴-۲- روش نمونه‌گیری و حجم تقریبی نمونه:

آمارهای فوق برای سال ۱۳۸۹ مورد مطالعه در حدود ۱۸۶۶۵ خانوار شهری و ۱۹۸۶۰ خانوار روسایی را در سطح کشور شامل می‌شود که ویژگی‌های اقتصادی - اجتماعی آنها که آن هم توسط مرکز آمار ایران منتشر می‌شود مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۱-۴-۳- سازماندهی پژوهش

در فصل دوم با عنوان هدفمندی یارانه‌ها؛ بررسی مفهوم و تجربه کشورها با انواع یارانه‌ها و طبقه بندی آنها به صورت کلی آشنا می‌شویم و هدفمندی یارانه‌ها، و منافع و معایب، روشهای مختلف آن و اثرات آن در سطح خرد و کلان را بررسی می‌کنیم و در نهایت اشاره‌ای به سابقه پرداخت یارانه در کشورهای دیگر خواهیم داشت. در فصل سوم نیز به مطالعاتی که در سال‌های مختلف در این زمینه در ایران و کشورهای مختلف انجام شد و نتایج به دست آمده از مطالعات آنها خواهیم پرداخت. در فصل چهارم به معرفی مدل و بررسی ۵ سناریو و تحلیل آنها پرداخته خواهد شد و در نهایت در فصل پنجم نیز نتایج حاصل شده در این پژوهش ارائه خواهد شد.

فصل دوم: هدفمندی یارانه‌ها؛ بررسی مفهوم و تجربه کشورها

۲-۱- مفاهیم و تعاریف

۲-۱-۱- یارانه

یارانه از جمله ابزارهای حمایتی است که به منظور تعدیل در عدم تعادل‌های اقتصادی ناشی از عوامل گوناگون پرداخت می‌شود، هر چند که ممکن است خود موجبات اختلال در تعادل را نیز بوجود آورد. تعاریف متعددی از این ابزار سیاست اقتصادی بیان شده است. از میان تعابیر مختلفی که در این زمینه ارائه گردیده است، در زیر به چند مورد اشاره می‌شود:

یارانه نوعی پرداخت انتقالی جهت جبران یا پرداخت قسمتی از قیمت کالا یا خدمات است که به منظور افزایش خرید مصرف‌کننده و یا افزایش توان تولیدکننده و کنترل آثار منفی آن بر مصرف‌کننده، توسط دولت یا سازمان مباشر انجام می‌پذیرد. بنابراین یارانه کمک جهت پرداخت قسمتی از هزینه‌های تمام شده یک کالا یا خدمت است که معمولاً توسط دولت پرداخت می‌گردد. تعریف دیگری که از یارانه صورت گرفته عبارت است از کمک‌های مالی یا معادل آن که به یک خدمت تعلق می‌گیرد. حتی اگر این کمک از نگاه سود اقتصادی نباشد، از حیث رفاه عمومی، از کمک‌های رایگان مالی دولت به دستگاه‌های تابعه خود نیز به همین نام یاد می‌شود.^۱

بطور کلی یارانه عبارت است از پرداخت‌های انتقالی بلاعوض نقدی و غیرنقدی دولت (به صورت مابه‌التفاوت هزینه بهره‌مندی و هزینه تمام‌شده) که به صورت مستقیم و غیرمستقیم برای افزایش قدرت خرید واقعی مصرف‌کنندگان یا افزایش قدرت فروش تولیدکنندگان، عادلانه‌تر کردن توزیع درآمد، ثبات اقتصادی و جبران زیان‌های ناشی از سیاست‌های دولت، به منظور حفظ یا ارتقاء رفاه اجتماعی اعطا می‌شود. بنابراین تعریف فوق یک تعریف کامل و همه‌جانبه از یارانه است، زیرا همه

^۱- طباطبایی، ۱۳۷۰

ارکان یارانه از جمله، نوع پرداخت، دوره پرداخت، نهاد پرداخت‌کننده، حوزه پرداخت و هدف از پرداخت یارانه در آن مشخص شده است.

از نظر دسته‌بندی در حساب‌های مالی، یارانه به دو دسته مستقیم و غیرمستقیم طبقه‌بندی می‌شود.

الف) یارانه مستقیم: مقدار هزینه‌ای است که دولت به طور کلی برای حفظ منافع اقشار کم‌درآمد برای خرید کالاها و خدمات می‌پردازد. این نوع هزینه، عمدتاً دریافت‌کنندگانی کاملاً مشخص و برخوردار از شخصیت حقوقی دارد؛ موسسات و شرکت‌های تولیدکننده و ارائه‌دهنده کالاها و خدمات زیربنایی که تولید و ارائه خدمتشان در جهت منافع عمومی، سبب زیان مالی آنها می‌شود، از این دسته‌اند. همانند شرکت‌های تولیدکننده آب و برق و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات حمل‌و-نقل عمومی. یارانه مستقیم خود به دو نوع یارانه تولیدی و یارانه مصرفی تقسیم می‌شود.

ب) یارانه غیرمستقیم: یارانه غیرمستقیم، یارانه‌ای است که بابت ثابت نگاه داشت قیمت مصرف‌کننده یا تضمین قیمت تولیدکننده اختصاص می‌یابد. این نوع یارانه جنبه کالایی دارد و گیرندگان آن متعدد هستند. همچنین یارانه‌ها از منظر مرحله‌ای که کالا و خدمت مشمول یارانه می‌شود به سه دسته تقسیم می‌شوند؛ یارانه تولیدی، یارانه مصرفی و یارانه خدماتی.

- **یارانه تولیدی:** یارانه تولیدی به هر نوع مداخله دولت در اقتصاد که منجر به کاهش هزینه‌های تولید برای تولیدکننده و یا افزایش قیمت دریافتی توسط تولیدکننده گردد، گفته می‌شود. به عنوان مثال، کمک‌های دولت به صنایع و کشاورزان از این دسته است.
- **یارانه مصرفی:** یارانه مصرفی هم مانند یارانه تولیدی، به هر نوع تاثیر دولت که باعث شود مصرف‌کننده قیمتی کمتر از بازار را پرداخت نماید اطلاق می‌شود.

• **یارانه خدماتی:** یارانه خدماتی عبارت است از برخی کمک‌های دولت به موسسات و شرکت‌های خدمات عمومی که خدمات خود را با قیمتی کمتر از هزینه تمام شده به مصرف‌کنندگان عرضه می‌نمایند. به بیان دیگر، یارانه خدماتی یارانه‌ای است که دولت به منظور کاهش برخی از هزینه‌های خدماتی برای مصرف‌کنندگان، به پاره‌ای از خدمات عمومی پرداخت می‌کند. این قبیل خدمات بیشتر در برگیرنده خدمات عمومی شهری است.

یارانه‌ها براساس اینکه در قانون بودجه کشور به طور مشخص ذکر شده یا به طور ضمنی لحاظ می‌شوند به دو دسته آشکار (مثل یارانه آرد و کالاهای اساسی که با کالابریگ توزیع می‌شوند) و پنهان (مثل یارانه سوخت و مابه‌التفاوت نرخ ارز) تقسیم می‌شوند.

و بالاخره از این نظر که چگونه در جامعه توزیع می‌شوند به سه گروه یارانه باز (مثل یارانه بنزین قبل از سهمیه بندی که بدون محدودیت، به میزان متفاوت و بسته به اینکه هرکس چه مقدار مصرف کند در اختیار همه قرار می‌گرفت)، یارانه سرانه (مثل یارانه کالاهای کالابریگ که به شکل محدود و مشخص و به طور مساوی و برابر در میان همه افراد جامعه توزیع می‌شود) و یارانه هدفمند (مثل یارانه به شکل بن‌ها و کالابریگی‌هایی که به گروه‌های مشخصی از افراد جامعه مانند کارگران، کارمندان، از کار افتادگان و مستمری بگیران پرداخت می‌شود) تقسیم می‌شود.^۱

۲-۱-۲- یارانه انرژی در ایران

پرداخت یارانه رشد سریع اقتصادی دست یابد. حاصل کار بروز تنگناهای زیربنایی و کمبود نیروی انسانی متخصص بود که به بروز فشارهای تورمی در اقتصاد کشور منجر شد. دولت به منظور کنترل قیمت‌ها و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر قیمت حامل‌های انرژی را تثبیت کرد.

^۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۰)